

El control del talpó en fructicultura ecològica

01

L'impacte del talpó en finques de fructicultura ecològica i convencional pot ser molt important. Per mantenir les poblacions d'aquest rosegador a ratlla, l'estratègia més utilitzada és la disposició de trampes mecàniques en els caus i el seu trasllat diari per anar capturant exemplars. Ara bé, l'ús de bandes florides i també la inundació puntual s'han demostrat com a mètodes més efectius.

TEXT: ALBA GROS. AMB LA COL·LABORACIÓ I LES IMATGES DE JORDI CABREFIGA -IRTA- I SALVADOR SALVADOR ALLUÉ.

L'impacte de la fauna salvatge en els cultius és cada vegada més important: el senglar, el cabirol, el cérvol en algunes comarques, evidentment els conills i també els rapinyaires que poden atacar l'aviram. Entre tots els animals, el que causa danys més greus comparats amb la seva mida, és probablement el talpó.

No passa dels 11 centímetres, és molt difícil de veure perquè viu en galeries subterrànies, però **la seva fal·lera per les arrels pot provocar el 100% de pèrdua** de la collita en fruita: *“Poden arribar a matar una plantació jove de pomeres perquè els primers anys és molt delicada”*, explica en Raül Sánchez, tècnic de Serrater S.L., una empresa ubicada a les comarques gironines amb 170 hectàrees de pomera, el 10% de les quals en producció agrària ecològica.

TRAMPES PER TENIR-LOS A RATLLA

Les pèrdues i els maldecaps que ocasiona aquest petit rosegador obliguen la pagesia a prendre mesures permanents. La més habitual és la instal·lació de trampes arreu del camp. El primer pas és localitzar els caus. Per fer-ho cal fixar-se en els turonets

02

de terra que els talpons deixen aquí i allà en les seves sortides esporàdiques per iniciar una nova galeria o anar a una altra entrada. Un cop verificat que per la zona hi volta un talpó, s'instal·la una trampa mecànica a la sortida del cau, que funciona talment com les trampes tradicionals pels ratolins i les rates. **Aquest control és important sobretot a la tardor i a l'hivern**, que és quan les poblacions de talpons arriben al seu màxim.

En el seu hàbitat natural, el talpó comú es veu limitat per les estacions seques. Però en ambients de cultiu, amb reg permanent, **la seva capacitat de reproducció és constant** i només es veu un descens de la població quan comença l'estiu. La voracitat d'aquest rosegador ataca bulbs, arrels i, fins i tot, tiges joves. En horta, la seva incidència també pot ser important, però en cultius en què es treballa el sòl, l'impacte disminueix molt o no hi és.

FOMENTAR ELS DEPREDADORS

Els animals que el podrien depredar estan foragitats de les plantacions perquè són ecosistemes amb pocs espais naturals

o naturalitzats que puguin acollir-los. **Les musteles, les serps blanques i també les serps verdes són carnívors prou petits** per entrar als caus dels talpons i cruspir-se'ls. Però, de fet, qualsevol carnívor és susceptible d'atacar-los, com per exemple genetes o gossos. També tenen possibilitats els rapinyaires nocturns.

Però perquè els depredadors puguin fer la feina, cal que estiguin en el mateix àmbit que el talpó, és a dir, que facin del camp casa seva. Per acon-

És útil introduir elements naturals que serveixin de refugi als depredadors dels talpons

seguir-ho, **cal introduir en les plantacions elements que els puguin servir de refugi.** En el cas de les serps i les musteles, serviran piles de troncs i pedres grosses; i en el cas de les rapinyaires perxes en els pals. Una altra mesura interessant és deixar naturalitzar els recs que travessen els camps, sense netejar-los, permetent que la llera de formigó quedi recoberta de vegetació.

En Salvador Salvador Allué és biòleg i ha estat col·laborant amb l'IRTA en els assajos per al control dels talpons. Segons el seu parer, totes aquestes actuacions són encertades, però no suficients: **“Cal deixar els marges del camp sense desbrossar, perquè si no és inútil”.**

A més, també és important tenir en compte des de quin punt ha d'arribar aquesta recolonització: **“Les infraestructures ecològiques s'han de situar tenint en compte on hi ha la població font des d'on vols que arribin les espècies”.**

CANVIAR EL XIP

En Jordi Cabrefiga, investigador especialista de l'IRTA a l'estació experimental Mas Badia, ha estat comparant diferents mètodes per poder mantenir a ratlla els talpons. Un d'aquests ha consistit, precisament, a instal·lar **infraestructures ecològiques que permetin augmentar la biodiversitat de la finca i, en conseqüència, els depredadors.**

Aquesta és la mesura d'efecte més lent de totes les que han provat, però el que és important és el canvi de paradigma que suposa: **“Hem de canviar la visió que es té d'un camp de pomeres; hem d'entendre que hem de veure plantes, no ha de ser un camp de golf”**, explica.

Mentre no s'aconsegueix recolonitzar l'espai amb depredadors naturals, la pagesia s'ha de conformar amb altres pràctiques més costoses com són les trampes, que és -fins avui dia- la solució més estesa. Aquesta situació pot canviar de resultes dels assajos de l'IRTA comparant l'efectivitat de les trampes amb altres actuacions.

En concret, l'equip de Cabrefiga va comprovar i comparar l'efectivitat de la **inundació puntual, la instal·lació de bandes florides atractives, la instal·lació de bandes florides repel·lents i l'ús de trampes mecàniques.** Els resultats indiquen que, de totes aquestes, la inundació puntual és la més eficaç. I també que les bandes florides poden esmorteir els danys millor que les trampes mecàniques.

POSAR-HI FLORS

“No és ben bé que els talpons tinguin una preferència per les tiges o les arrels dels fruiters, el que passa és que és el que es troben. Les arrels d'espècies herbàcies segurament són més fàcils de menjar i més suculentas”, considera el biòleg Salvador Salvador. Partint d'aquesta premissa, és fàcil entendre que les bandes florides que es puguin introduir en els camps serveixen de focus atractiu on concentrar els talpons, alliberant els arbres fruiters.

TALP O TALPÓ COMÚ?

Potser hi ha qui utilitza les paraules talp i talpó com a sinònims, però es refereixen a dos animals diferents.

El talpó comú, *Microtus duodecimcostatus* de nom científic, és el rosegador herbívor que s'alimenta de bulbs, arrels i tiges afectant tant a produccions d'horta com de fruita.

Fa entre 8 i 11 centímetres de llarg i viu en galeries i caus que excava sota terra. Es pot localitzar per les piles de terra que deixa i el podem trobar arreu de Catalunya.

El talp, de nom científic *Talpa europaea*, es restringeix a zones humides o d'àmbit pirinenc. No és un rosegador sinó un mamífer insectívor, com per exemple els eriçons. S'alimenta sobretot de cucs i no afecta les plantacions de fruiters ni d'horta. Per localitzar-lo cal fixar-se també en les pilones de terra que deixa a l'exterior, que són més grans.

- 01. Camp de pomeres inundat.
- 02. Talpó enganxat en una trampa.
- 03. Infraestructura ecològica útil per refugiar alguns depredadors dels talpons.
- 04. Camp amb banda florida.
- 05. Talpó sortint del cau

Figura 1. Nombre de caus de talpons observats a diferents mesos a la parcel·la control i a la parcel·la on es va sembrar una banda florida consistent en plantes de calèndula.

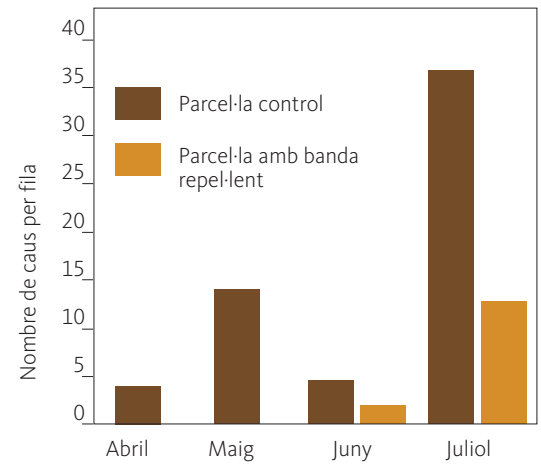

Figura 2. Distribució del nombre de caus entre la filera sota les pomeres i els carrils entre fileres en les dues parcel·les d'assaig, la parcel·la control i la parcel·la amb banda florida.

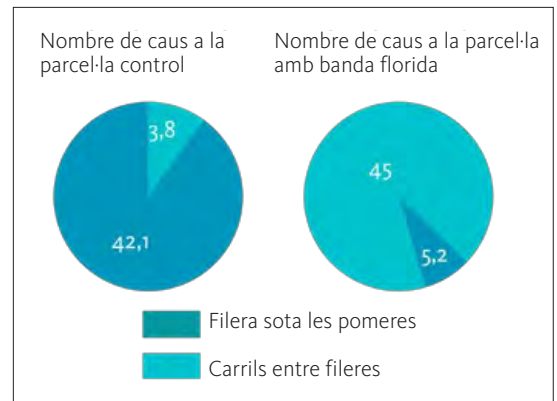
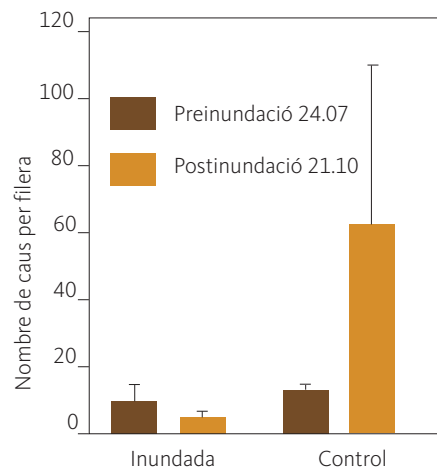

Figura 3. Nombre de caus per filera abans d'inundar (preinundació) al juliol i tres mesos després de la inundació (postinundació) recomptats a la parcel·la inundada i a la parcel·la control.

a la meteorologia i poden tenir més o menys recorregut. “*Moltes d'aquestes són anuals, però la majoria generen llavor*”, explica en Jordi Cabrefiga. Això significa que “*d'un any a l'altre mantens diversitat i al segon any n'hi ha de predominants que*

L'assaig va comparar una parcel·la estàndard on al carril només hi havia una coberta vegetal, amb una parcel·la on, a més d'aquesta coberta, es va sembrar una banda florida de 40 centímetres d'ample al mig de cada carril, en el mes de febrer. Les llavors eren de calèndula, *Centaurea cyanus*, coriandre, *Cosmos bipinnatus*, crisantem, anet, esparceta, *Medicago lupulina*, melilot, mostassa blanca, facèlia i trèvol. La dosi: 15 quilos/hectàrea.

Un cop establerta la banda florida, el 15 de juny es van destruir tots els caus d'ambdues parcel·les a comparar per poder partir del moment zero. Al cap de 30 dies, el recompte de nous caus va evidenciar la diferència en la distribució dels caus entre la parcel·la control i la parcel·la amb banda florida (vegeu figura 1). **A la parcel·la amb banda florida, els caus es van concentrar al mig del carril**, mentre que a la parcel·la control, amb només coberta, els caus es concentraven majoritàriament a la filera dels arbres, provocant danys i fins i tot la mort d'alguns arbres. “*Les bandes florides concentren els talpons al mig del carril evitant danys als arbres, alhora que no afavoreixen l'increment de les poblacions de talpons*”, conclou el document elaborat per l'IRTA.

Ara bé, resulta que **les bandes florides també poden servir com a repel·lent**. En una segona comparació, es va implantar una banda florida perimetral de calèndula. Es va sembrar el mes d'octubre per aconseguir que estigués ben establerta a partir de la primavera i fins a finals d'estiu. La parcel·la es va comparar amb una parcel·la estàndard. A cada avaluació es destruien els caus i així a la següent només s'avaluaven els nous caus apareguts durant el període. Els resultats: **el nombre de caus de talpons sempre van ser inferiors en la parcel·la amb banda florida repel·lent** (vegeu figura 2), permetent concloure que havia afavorit una entrada més lenta dels rosegadors a la parcel·la.

Com sempre, hi ha un inconvenient: les bandes florides estan molt lligades

fa que la banda tendeixi al monocultiu". Aleshores cal ressemar.

EL MÉS EFICAÇ: LA INUNDACIÓ

El mètode de la inundació puntual va mostrar ser el més efectiu per alliberar la parcel·la de talpons. La seqüència va ser la següent: es van destruir els caus de les dues parcel·les, és a dir, la de control i la que s'havia d'inundar; al cap de 15 dies -el 30 de juliol- es van recomptar els forats nous apareguts; tot seguit es regà durant sis hores deixant que la parcel·la escollida s'inundés.

Passats 15 dies més, s'avaluaren el nombre de forats nous, diferenciant els que es trobaven a la parcel·la inundada de la no inundada. El recompte es va tornar a fer al cap de 30 i 60 dies. Els resultats van mostrar que **en l'espai inundat, el nombre de caus es va mantenir baix**, fins i tot per sota de la població abans de la inundació; mentre que al tros no inundat, el nombre

va anar augmentant i es va acabar desapareixent al mes d'octubre.

És evident que la tècnica de la inundació només es pot utilitzar en moments puntuals en un país en què l'aigua és escassa i els períodes de sequera semblen fer-se més persistents. I no només això; cal tenir la infraestructura per poder inundar els camps. Per l'empresa que assessora Raül Sánchez,

la pràctica de la inundació és molt complicada perquè "no tenim mecanismes per fer-ho en una superfície molt gran com la nostra i, a més, hi ha restriccions d'ús d'aigua".

L'ÚS DE LES TRAMPES, NO SEMPRE EFECTIU

Malgrat que les trampes mecàniques són les que s'utilitzen més a bastament per controlar la població de talpons, l'assaig comparatiu de l'IRTA no les deixa en la millor posició. La prova va consistir a instal·lar i anar movent trampes durant 30 dies en sis parcel·les de dues finques diferents. En tres de les parcel·les, les trampes van establir les captures, però en altres tres, les captures van anar augmentant i el **període no va ser suficient per controlar les poblacions dels talpons**.

Tenint en compte que cada trampa costa uns 20 euros i per cada hectàrea se'n poden arribar a utilitzar 300, el cost econòmic també és important. Per sort, són reutilitzables: "Cada 24 hores es revisen

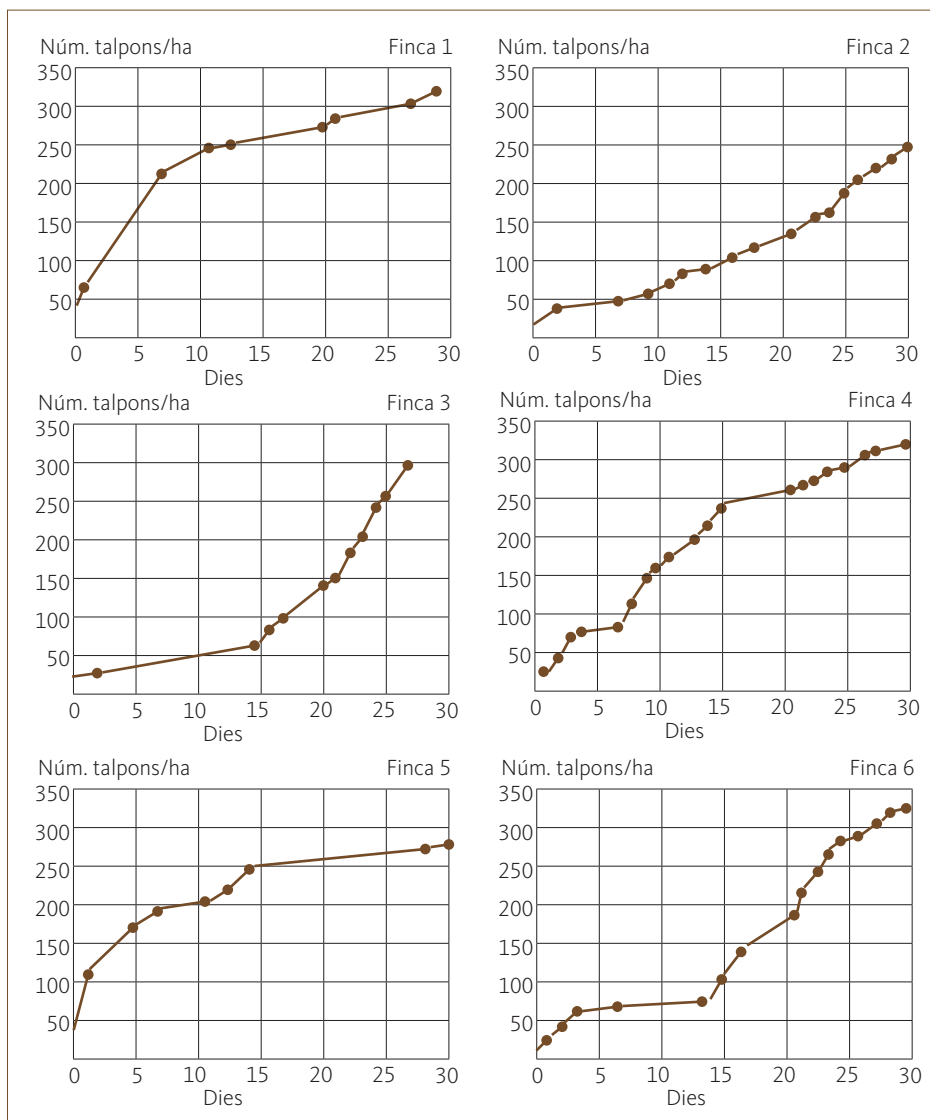

Figura 4. Nombre de captures de talpons per hectàrea mitjançant trampes TOPCAT que s'anaven canviant cada pocs dies

La tècnica de la inundació és la més efectiva però només es pot utilitzar a moments puntuals i no a tot arreu

i es mouen; tenim tres persones que cada dia es dediquen a fer aquesta feina", aclareix en Raül Sánchez. Col·locar i retirar trampes és una feina molt laboriosa i té la seva repercussió en el balanç empresarial. Per aquest motiu, l'assaig de l'IRTA conclou que, en alguns casos, és poc eficient i no seria aconsellable.

Bandes florides atraients o repel·lents, inundació o trampes, tot són mecanismes per poder posar una mica a ratlla la plaga de talpons. **Cada finca ha de trobar aquella que li resulta més efectiva** tenint en compte els seus recursos. Sigui quina sigui l'escollida, sempre s'hi poden sumar infraestructures ecològiques ben situades i seleccionades per fomentar els depredadors naturals, cercant l'equilibri de l'ecosistema que, ben segur, es farà notar en altres factors, més enllà del control de talpons. ❀